

Mikkelin ammattiosasto 61

Historiikki
(1900-2000)

Mikkelin Metallityöväen ammattiosasto n:o 61 ry:n

Yleisiä näkökohtia vuosisadan alusta vuosituhannen alkuun.

Perustava kokous 30.1.1900

Vuosisadan alun tavan mukaan ammattiosastot kuuluivat alaosastoina työväenyhdistyksiin. Mikkelin kone-, Rauta-, ja Metalliammattiosaston perustava kokous pidettiin V.P:K:n talolla 30.1.1900. Työväenyhdistys hyväksyi perustetun osaston 21.3.1900 alaosastokseen.

Sihteerinä toiminut seppä, myöhemmin seppämestari Oskari Vilander oli osaston puheenjohtajana ja sihteerinä useiden vuosien ajan. Alkuvuosina oli osaston jäsenmäärä varsin pieni, olihan tuolloin Mikkelissä ainoastaan yksi huomattavampi konepaja, K. A Sjöströmmen omistama ja muutamia pelti- ja rautasepäniikkeitä. Alusta asti on osaston toimintaan liittynyt opinto- ja valistustyö sekä omaehtoinen kulttuuritoiminta. Pidettiin ohjelmallisia iltamia, joissa esiintyjinä oli osaston omia jäseniä sekä urheiltiin vapaa-aikana.

Uusi aloituksia

Vaikeuksia aloittavalla osastolla oli yllin kyllin ja toiminnan katkeamisen vuoksi jouduttiin osasto perustamaan uudelleen vuonna 1914. Samassa yhteydessä päätettiin liittyä Suomen Metallityöväen liittoon. Osaston pöytäkirjat vuodesta 1917 vuoteen 1930 ovat kadonneet eikä tietoa tuon ajan toiminnasta ole. Kuitenkin ammattiosasto jouduttiin perustamaan jälleen vuonna 1931 ja nimeksi tuli Mikkelin Metallityöväen ammattiosasto. Maassa vallitsevan oikeistomielialan vuoksi vaati rohkeutta ja taistelumieltä ammattiosastoon liittyminen ja siinä aktiivisesti toimiminen. Harvat työnantajat olivat järjestäytyneet ja ammattiosaston oli neuvoteltava palkka-asiat joka työmaalle erikseen. Luottamushenkilöiden irtisanomiset olivat tavallisia ja uuden työpaikan saanti vaikeaa, jos oli joutunut työnantajan ”mustalle listalle”.

Sotien aikana toiminta osastossa jatkui häiriöttä ja kaatuneiden osaston jäsenten omaisia avustettiin mahdollisuuksien mukaan. Vasta sotien jälkeen alkoi poliittinen ja ammatillinen työväenliike toiminta koko laajuudessaan ja voitiin työsopimus- ja luottamusjärjestelmistä sopia työnantajapiirin kanssa. Sotien jälkeen maksettavaksi määrätty sotakorvaukset lisäsivät metallialan työpaikkoja, ja tämä kohdistui välillisesti myös Mikkelin osastoon. Jäsenmaksujen kantajilla oli aikanaan hankala työ liittomaksujen perimisessä. Saattoi sattua, että ellei ehtinyt karhuta maksua juuri tilipäivänä, jäi maksu kokonaan saamatta.

Yleislakko ja ay-liikkeen hajaannus

Yleislakko vuonna 1956 oli aikamoinen voimanponnistus koko ammattiyhdistyliikkeelle. Ammattiosasto tuki lakossa olevia jäsenperheitä lakkoavustuksilla ja huomioi myös osaston ulkopuoliset lakossa olevat työntekijät.

Joitain ainutlaatuista oli siinä, että Mikkelissä metallialan ammattiosasto oli toiminut lähes kuusikymmentä vuotta, ennen kuin paikkakunnan varsinainen teollistuminen alkoi. 50-luvun lopulla aloittivat Mikkelissä toimintansa Peltiteos Oy ja Idman Oy. Ammatillisen liikkeen hajaannuksen vuoksi ei kuitenkaan osaston jäsenmäärä noussut vasta kuin 70-luvun taitteessa yli kahdensadan.

Voimakkaitten poliittisten ristiriitojen vuoksi eräät ammattiliitot erosivat SAK:sta 50-luvun lopulla ja perustivat uuden ammatillisen keskusjärjestön, Suomen Ammattijärjestön. jotkut liitot jäivät kummankin keskusjärjestön ulkopuolelle. Metallityöväen liitto, johon osastomme on kuulunut lähes sen perustamisesta lähtien, jäi vahvimpana liittona SAK:n jäsenyyteen. Mikkelissä hajaannus ei myöskään synnyttänyt suurempaa kohua, vaikka siitä jossain kokouksissa keskusteltiin. joitakin pikkuryhmiä erosi, mutta valtaosa jäsenistä oli sitä mieltä, että voimakkaan liiton ja voimakkaan keskusjärjestön jäsenyydessä pystytään palkka- ja työasiat hoitamaan paremmin.

Jäsenmäärä kasvaa -oma lippu ja toimitilat

Vuonna 1971 käytiin seitsemän viikkoa pitkä metallin lakko, jonka pääsaavutuksena oli lomaltapaluurahan saaminen ensimmäistä kertaa työehtosopimukseen.

Vuonna 1973 sulautui hajaannuksen aikana syntynyt ammattiosasto n:o 349 osastoon ja samana vuonna autokorjaamoalan toverit perustivat oman osaston.

Ammattiosaston viettäessä 75-vuotisjuhliaan 1975 juhlapuhujana oli liiton puheenjohtaja Sulo Penttilä. Hän vihki osaston uuden lipun, jonka naisjaosto oli talkoovoimin valmistanut. Osaston jäsenmäärä oli nyt kolminkertaistunut verrattuna 70-luvun alkuun. Uusia metallialan yrityksiä aloitti Mikkelissä v.1973 Aurajoki Oy ja Sähkövaruste Oy sekä v. 1974 Finncoil Oy ja Mestarikone Oy. Järjestäytyminen oli sataprosenttista ja osaston jäsenmäärä noin 600.

Kokoustoiminnan ja jäsenhuoltoasioiden kannalta oli erittäin merkittävää, että vuonna 1976 osasto pääsi muuttamaan omiin tiloihin. Yhdessä autokorjaamotyöväen ammattiosasto n:o 71 kanssa ostettiin vuorikatu 13:ssa sijaitseva asunto-osake, joka talkootöinä kunnostettiin kokous- ja toimistotiloiksi. Myöhemmin ostettiin myös toimiston viereinen osakehuoneisto.

Työllisyyden kasvusta lamavuosiin 90-luvulla.

1980-luku alkoi hyvän työllisyyden merkeissä. Uusia metallialan yrityksiä ei merkittävästi syntynyt, mutta entiset lisäsivät henkilökuntaansa. Osaston jäsenmäärä oli vuonna 1980 679, joista naisia 140 ja vapaajäseniä 11. Vaikka Työllisyystilanne pysyi hyvänä, tapahtui lomautuksia sekä työnantajien halua määräaikaisiin työsuhteisiin. Osaston jäsenmäärä oli korkeimmillaan v.1988, jolloin jäsenmäärä oli 813 henkilöä, joista naisia 161.

Metalliteollisuuden piirissä toteutettiin vuosikymmenen lopulla palkkarakennemuutos. Työt pisteytettiin työn vaativuuden, ammatinhallinnan, työn tuloksen ja työssä vaadittavan huolellisuuden mukaan. Vanhemmilla työntekijöillä oli vaikeuksia omaksua uutta järjestelmää. Uudistus työllisti erityisesti työpaikkojen luottamushenkilöitä.

Osaston toimitilat siirtyivät vuorikatu 13.:sta savilahdenkatu 5-7:n 1992. Edellisiin toimitiloihin ei voitu tehdä peruskorjausta museoviraston suojelupäätöksen johdosta. Tiloille käyttöä ja haastetta jäsenten palvelutoiminnalle merkitsi Metallityöväenliiton Mäntyharjun osaston yhdistyminen Mikkelin osastoon 7.4.1992.

90-luvun alkupuolella Suomea kohdannut talouslama toi maahan suurtyöttömyyden, jonka vaikutukset ulottuivat myös metalliteollisuuteen. Mikkelissäkin osaston 700 jäsenestä lomautettuna ja työttömänä oli vaikeimpana aikana n. 30%. Työssä olevistakin osa teki lyhennettyä työviikkoa. Murrosvaiheen aikana toimintansa lopettivat mm. Grahn, Idman, Mestarikone ja Metman. Lamaa kesti vuodesta 1992 vuoteen 1997, jonka jälkeen työllisyystilanne alkoi elpyä.

Samanaikaisesti työllisyyskysymyksen kanssa keskusteluun nousi Suomen liittyminen Euroopan Unionin jäseneksi. Metallin jäsenistö oli liittymisen kannalla. -On asioita joihin a-liikkeen on päästävä vaikuttamaan, linjasi Kari Ikonen sanomalehtihaastattelussa asiaa.

90-luvun loppupuolella osaston toiminta oli vakiintunut. Työllisyystilanne on toimintaansa laajentavien yritysten myötä hyvä, osaston jäsenmäärä kasvussa, jäseniä n. 750. Toimitilat, atk-yhteydet sekä yhteistyö piirin ja liiton kanssa antavat luovat edellytykset edunvalvonnalle ja jäsenten palvelutoiminnalle. Työssä jaksaminen, ikääntyminen, ammattitaidon kehittäminen ja ylläpitäminen antavat haasteita uudelle vuosituhannele.

100 vuotta jäsenten parhaaksi.

Metalli 61 toiminnassa ykkösasiana on ollut jäsenistön palvelupisteen ylläpitäminen. Osaston toimitiloissa alusta alkaen, vuodesta 1976 lähtien, varattu aika tiistaisin klo 17.00-18.00 jäsenistön asioiden hoitamiseksi. Osaston aktiivit ovat toimistolla hoitaneet työttömyyskassaan ja vapaajäsenyyteen liittyvät asiat sekä olleet tukena erilaisissa työehtosopimuksiin liittyvissä kysymyksissä. Työttömyysaikoina erityisesti tiistain palveluajasta muodostui keskeinen tukikohta jäsenistölle.

Osaston järjestämä vapaa-ajan toiminta on vuosikymmenien aikana tavoittanut runsaslukuisesti osaston jäsenet ja jäsenperheet. On järjestetty retki, tapahtumia, kilpailuja sekä harrastuskerhoja. Viikkoa ennen juhannusta, kesäkauden alkajaisiksi on järjestetty koko jäsenten kesäretki. Loppukesästä perheretki on kohdistettu lapsiperheille. Talvisin on pilkkitapahtuma, jonka yhteydessä on lasten hiihtokilpailut.

80-luvulla ammattiosaston lentopalloharrastus kehittyi jo kilpailutasolle. Joukkue Metallin-61 pelasi usean vuoden ajan lentopallo 5. sarjassa Metallin Mikkelin piirijärjestön lentopalloturnauksessa saavutettiin vuodesta toiseen toinen sija Pieksämäen jälkeen.

Vapaa-ajantoiminnasta on vastannut jaosto, jonka aktiivisina toimijoina ovat olleet Markku Vallenius, Kari Ikonen, Aune Liikanen ja Rauha Hyyryläinen.

Lentopallojoukkueen vetäjinä toimivat Teuvo Liukkonen ja Hannu Savolainen.

Opinto- ja koulutustoiminnassa on paneuduttu 70-luvulta alkaen työelämän muutoksiin, luottamushenkilöiden tehtäviin ja edunvalvonnan kysymyksiin. Opintokerhoissa pohdittiin työelämän kysymyksiä Metallityöväenliiton ja TSL:n aineistojen pohjalta. Murikan kurseille on osallistunut kymmeniä osaston jäseniä. Myös Kiljavan opiston kurseille osasto lähetti osanottajia. Metallin piirijärjestö ja paikallisjärjestön järjestämä koulutustoiminta on hyödynnetty.

Osaston järjestämän oman lähinnä kerhomuotoisen opintotoiminnan aineita ovat olleet mm. ennakoiva edunvalvonta, ay-tiedon perusteet, työelämä ja teknologia sekä työsuojelu. Naiset ovat olleet selvästi miehiä aktiivisempia osallistumaan osaston omiin koulutustilaisuuksiin.

Opintojaoston vetäjinä ovat toimineet Orvokki Paju, Timo Laukkarinen, Taina Anttonen ja Teemu Turkia.

Naisjaosto on tuonut oman panoksensa osaston toimintaan. On ollut jaoston omia opinto- ja virkistystilaisuuksia, joissa on laaja-alaisesti tuuletettu asiain tilaa naisten näkökulmasta työpaikoilla, työelämässä, yhteiskunnassa ja perheessä. Osaston tapahtumien organisoinnissa naisjaosto on toiminut vastuullisesti.

Aktiivisia toimijoita ovat olleet Siiri Heikkinen, Rauha Hyyryläinen, Esteri Hirvonen, Sinikka Sundvall, Vuokko Janhonen, Taina Anttonen ja Maire Leinonen.

Avainhenkilöitä osaston toiminnassa

Perustajajäsenistä seppämestari Oskari Wilander toimi pitkään osaston sihteerinä ja puheenjohtajana. Vaunutarkastaja Vihtori Närvänen hoiti lukuisia luottamustehtäviä vuosikymmenien ajan.

Alkuaikoina veteraaneihin kuuluivat myös entinen liikkeenharjoittaja A. Eklöf, sorvaaja Viljami Hurri ja koneenhoitaja Arvi Vallgren.

Pitkäaikaisten luottamusmiesten kaartiin kuuluvat mm. Oskar Leinonen, Eino Leskinen, Helge Liimatta, Väinö Hokkanen ja Antti Manninen. Veikko Kuuva toimi puheenjohtajana ja pääluottamusmiehenä usean vuoden ajan. Arvid Kakkarainen oli osaston monivuotinen sihteeri. Unohtaa ei sovi myöskään Matti Kiisken tarmokkuutta.

Vuosikymmenien saatossa puheenjohtajina toimivat Kalle Valjakka, joka toimi ansiokkaasti myös kunnallisissa luottamustehtävissä. Muita 1930 ja 1940-luvuilla toimineita puheenjohtajia olivat Pallas Parkkinen, Anselm Pulliainen ja Eino Elo.

Pauli Liimatainen oli osaston pitkäaikainen taloudenhoitaja 60-luvulta aina 1980-luvun alkuun.

Merkittävä rooli osaston toiminnassa on ollut Tatu Marttisella, joka 50-luvulta alkaen toimi eri tehtävissä ja pitkään myös puheenjohtajana aivan 70-luvun alkuun. Hänet kutsuttiin osaston kunniapuheenjohtajaksi.

Tatu Marttisen jälkeen puheenjohtajana toimi Matti Tarmia. Hän oli myös liittokokousedustaja ja työpaikkansa Idman Oy:n pääluottamusmies.

Markku Vallenius on toiminut osaston eri tehtävissä vuodesta 1974 alkaen varapuheenjohtajana, puheenjohtajana ja sen jälkeen taloudenhoitajana 70-luvun lopusta yhtäjaksoisesti vuoteen 2000 ja edelleen.

Esko Ollanketo toimi ennen työnjohtajaksi siirtymistään osaston puheenjohtajana ja liittokokousedustajana, Opa:n ja Sähkövarusteen luottamusmiehenä.

Kari Ikonen on toiminut osaston puheenjohtajana vuodesta 1978 vuoteen 1999. Lisäksi Ikonen on ollut liittokokousedustajana sekä metallin edustajan SAK: valtuustossa. Työpaikkana Ikosella on ollut Aurajoki Oy, jossa hän toimi myös luottamusmiehenä.

Hannu Savolainen on pitkäaikainen liittokokousedustaja, osaston puheenjohtaja vuodesta 2000. Aikaisemmin useita vuosia varapuheenjohtajana. Hän on toiminut Opan:n pääluottamusmiehenä vuodesta 1983, vuoteen 1996. Sekä vapaa-ajantoiminnan ja SAK:n ay-koulun vetäjänä. Lisäksi useita vuosia piiritoimikunnassa jäsenenä ja sihteerinä sekä SAK:n maakuntaryhmässä.

Osaston sihteerinä 70-luvulta lähtien ovat toimineet Sinikka Sundvall, Raija Tuunanen, Teemu Turkia, Anneli Penttinen, Tuula Lehtonen ja Päivi Myyryläinen.

Aktiivisia toimijoita osaston eri tehtävissä ovat olleet Seppo Outinen, Seppo Himanen, Pentti Vesalainen, Timo Laukkarinen, Orvokkia Paju, Lauri Myyryläinen, Tauno Valjakka, Esko Laatonen, Aune Liikanen, Markku Taskinen, Jarmo Syyli ja Matti Lipponen

Historiatyöryhmä:

Kari Ikonen
Hannu Savolainen
Markku Vallenius
Antti Lehtonen